

T. Kučera: Rezignujeme na přežití a nepotřebné biflování druhů? (Živa 2024, 3: CI–CIII)

Poznámky ke knižním atlasům a určovacím příručkám rostlin

Zatímco v druhé polovině 20. století vycházelo jen málo titulů, zato v statisíkových nákladech, po roce 1990 se knižní trh uvolnil a začaly vycházet bohatě ilustrované překladové zahraniční publikace. V minulosti byl doslova etalonem této kategorie a zároveň atlasem se zřejmě vůbec nejvyšším počtem vydaných výtisků Kapesní atlas rostlin A. Piláta a O. Ušáka se 121 ilustracemi bylin, který vyšel celkem v 9 vydáních, z nichž některá měla náklad až 100 tisíc kusů. Tento základní atlas tedy byl téměř v každé české domácnosti. Obdobně rozšířené bylo celkem 21 vydání a dotisků Polívkova Klíče k určování rostlin vyskytujících se u nás nejčastěji s pérovkami až 600 druhů. Statisíkových nákladů dosáhly i atlasy léčivých rostlin. Se zlevněním a zkvalitněním barevného tisku se začaly vydávat hlavně fotografické atlasy obsahující vyšší stovky až tisíce druhů. Pro základní orientaci je to bohužel špatně, nelze je doporučit jednak pro jejich nadměrnou obsažnost, jednak pro nepříliš dobrou názornost. Fotografie často postrádají detaily determinačních znaků i celkový vzrůst, je tam přebytek informací na pozadí, důraz je kladen jen na květy či květenství na úkor listů a celkového vzrůstu. Ilustrace umožňují doplnit plody, vykreslit detaily apod. Ilustrovaných atlasů ale vychází málo, náklady většiny těchto publikací se pohybují v jednotkách tisíc, takže je nelze obecně doporučit také z důvodu jejich nízké dostupnosti (např. krásný atlas psaný perem L. Hroudy a nakreslený štětcem A. Skoumalové podle živých rostlin). Navíc studenti dnes knihy jako zdroj informací odmítají a učí se nejraději z prezentací a digitálních zdrojů.

Atlasů dřevin jsou na knižním trhu také doslova desítky. Pro zájemce o základní orientaci jistě stačí libovolný z nich, nicméně často jde o překlady z angličtiny, které mohou zahrnovat i řadu druhů, které u nás vymrzají, a tudíž venku nerostou, či se nepěstují, a naopak nezahrnují druhy v našich končinách běžnější. U okrasných dřevin je nabídka atlasů ještě bohatší, kultivary pěstovaných dřevin doporučuji určovat podle velkých zahradnických encyklopedií, nebo internetových katalogů zahradnických firem. Vzhledem k obrovské nabídce dřevin, která na trhu je, však musíme počítat s tím, že se správného výsledku nemusíme zdaleka dobat.

Deyl Miloš, Hísek Květoslav (1973, 1980, [2001]): Naše květiny. Albatros [Academia], Praha.
[asi 690 barevných ilustrací]

Faustus Luděk, Polívka František (1976, [1984]): Botanický klíč. SPN, Praha. [pérovky 900 druhů]

Felix Jiří, Toman Jan, Hísek Květoslav (1978, [1994, 2001]): [Naší] Přírodou krok za krokem. Artia [Albatros], Praha. [71 barevných tabulí s asi 420 druhy]

Hrouda Lubomír, Skoumalová-Hadačová Anna (2018): Rostliny naší přírody. Academia, Praha.
[asi 780 barevných ilustrací]

- John Jan ([1899]–1942): Atlas rostlin. I. L. Korber, Praha. [206 černobílých ilustrací + 76 barevných tabulí se 425 druhy rostlin]
- Klika Jaromír a kol. (1965): Klíč k určování rostlin. SPN, Praha. [350 pérovek + 16 barevných ilustrací]
- Kolbek Jiří, Větvička Václav (2000): Rostliny na každém kroku. Granit, Praha. [174 barevných ilustrací]
- Korbelář J., Endris Z. (1956–[1990]): Naše rostliny v lékařství. Avicenum, Praha. [200 barevných ilustrací]
- Pilát Albert, Ušák Otto (1953–[1988]): [Kapesní] Atlas rostlin. SPN, Praha. [120 barevných ilustrací]
- Pithart Prokop (2024): Ochrana přírody jako síla a starost. Fórum ochrany přírody 2/2024.
Dostupné on-line [Časopis | Fórum ochrany přírody \(forumochranyprirody.cz\)](https://forumochranyprirody.cz)
- Polívka František (1904–[1946]): Klíč k určování rostlin. R. Promberger, Olomouc. [600 pérovek]
- Větvička Václav (1999): Evropské stromy. Aventinum Praha.